

הרבני תורה

הדלקת נרות
ירושלים 4:24
הל אביב 4:39
צאת השבת
ירושלים 5:35
הל אביב 5:37

יו"ל ע"י ביהמ"ד וכולל אברכים דרכי תורה - וכולל שערים המצויינים - רחובות

גליין י"ז
פרשת וירא
התשע"א

דבר המערכת

הפזרים מעילה

מאות מליוני אנשים בעולם עקבו לפני כשבוע בדריכות רבה אחר חילוצם המרתק של 33 הכורים מעילה, שהיו לכודים במשך 69 יום במעבה האדמה בתוך מכרה שקרס, בעומק של 700 מ' מתחת לפני האדמה.

אין ספק שכדי לשרוד כל כך הרבה זמן בתת תנאים יש צורך בתושיה רבה וכוחות נפש מיוחדים, אך מעל הכל נדרשת סייעתא דשמיא מרובה. ואכן כפי שפורסם, אמר אחד מהניצולים, "היינו שם למטה 34 ולא 33, אלוקים היה איתנו בכל רגע ורגע, ולכן ניצלנו".

וכידוע אין הקב"ה מקפח שכר שיחה נאה, ובפרט משפט שמביע כל כך הרבה אמונה בכורא.

וכפי שמקובלנו עלינו להפיק לקח בעבודת ה' מכל אירוע שמתרחש בעולם, שבזדאי בא ללמדנו מוסר השכל.

ובעצם אם נתבונן נמצא שגם אנו תפקידנו להיות 'פזרים', ולכרות ולחפש בעולם הזה זהב ויהלומים, הלא הם התורה והמצוות והמעשים הטובים.

אך לפעמים נוצר מצב שהאדם מרגיש "מתחת לאדמה", היות ותוקפים אותו קשיים בשלום בית, בריאות, ופרנסה, ועוד ועוד, והוא מרגיש שאין ביכולתו לשנות את המצב, ודבר זה מרפח את ידיו וגורם לו להחלש בעבודת ה'.

ובספרי המוסר מובא שלכל אדם באשר הוא יש "ימי אהבה" שבהם הכל זורם ומצליח לו, ו"ימי שנאה" שבהם נדמה לו שהכל מסביבו כושל ולא הולך.

אין אדם שחיוו "חלקים" ללא עננים וערפל, וכבר דרשו על זה את הפסוק (שמות כ, יז) "ומשה נגש אל הערפל אשר שם האלילים", דהיינו שדוקא בתוך המצב של ערפל ובלבול הדעת יש הזדמנות פז לאדם להתחזק באמונה ולהרגיש את קרבת האלוקים.

ואם האדם ידע ויאמין שגם עמוק עמוק בתוך המכרה שנראה לו כקורס, נמצא עימו יחד הקב"ה ומחזיק בימינו לבל ימוט, הרי שבזה הקדים תרופה למכה, ו"צדיק באמונתו יחיה" - האמונה בה' תחיה אותו ותוציא אותו ממעבה האדמה אל האור, וכך יתחזק ויוסיף שאת בעבודת בוראו.

בסא דנחמתא

לחברנו מזכה הרבים
הרב יעקב עובד שליט"א

בפסירת אביו ר' סעדיה בן יוסף ז"ל
מן השמים תנחמו
מוסדות "דרכי תורה"
רבנן ותלמידיהון

פניני הפרשה

הרה"ג רונן גולן שליט"א
ראש כולל "שערים המצויינים"
ומח"ס "רינונה של תורה"

בת מלך, פנימה!

'אין ברכה מצויה בביתו של אדם אלא בשביל אשתו' רק כאשר
האישה היא בבחינת 'דבר הסמוי מן העין'

כמה וכמה פעמים מציינו בתורה שהאישה נקראת 'אהל'. וכפי שנאמר בספר מלכים (א, מ"ח פ"ט טו) "וילכו לאהליהם שמחים וטובי לב", ודרשו במס' שבת (ב) 'שמצאו נשותיהם בטרה'. וכן נאמר (דברים ה, כו) "שובו לכם לאהליכם", ודרשו חז"ל (ביצה ה): שהכוונה לנשות ישראל.

ואין ספק שאם הכתוב מתאר את האישה בשם 'אהל', הרי שהדבר מעיד כי עיקר מעלת האישה היא בהיותה כאהל שתוכו צנוע ומוסתר מעין רואה. וכדברי המהר"ל (נבוטות ה' פרק טו), 'עיקר שבח האישה היא הצניעות'. כי בת ישראל בת מלך היא, וככזו ראוי לה שתצטנע בפנים ביתה.

ואכן, שורשיה הרוחניים של בחינת ה'אהל' הטבועה בנפש בנות ישראל, נעוצים בהליכותיה של שרה אימנו. וכדברי התורה תמימה (בראשית יח, ט), שהמפתח לדברי חז"ל שהאישה נקראת 'אהל' נעוץ בהנהגת ה'הנה באהל' של שרה אימנו, שהורישה והנחילה לבנות ישראל את נתיב הצניעות, שכותרתו "כל כבודה בת מלך פנימה".

וזאת כפי שדרשו חז"ל (ב"מ פז), "ויאמרו אליו איה שרה אשתך ויאמר הנה באהל-להודיע ששרה אמנו צנועה היתה וכו'. יודעים היו מלאכי השרת ששרה אמנו באהל היתה, אלא מאי באהל- כדי לחבבה על בעלה". [פירש רש"י, 'להודיעו לאברהם שהיא צנועה משאר חברותיה, שאינה נראית, וצריך לשאול אחריה']. וכן מציינו במדרש שכל טוב (בראשית פרק יח) "וימחר אברהם האהלה אל שרה. שהיתה צנועה יושבת פנימה".

ומעשה אימהות סימן לבנות, ויקרת צניעותן סמל לדורות. כי שרה אימנו שהיתה 'צנועה ויושבת פנימה', הורתה את הדרך לכל בת מלך, כי מקומה פנימה. וכמנהג נשות ישראל מימים ימימה, בהקפדה יתירה על צניעות ה'אהל', אם בלבוש ואם במעשה ודיבור, ובכל דבר וענין שהצניעות יפה לו.

והנה נאמר אצל חזקיהו (מלכים ב' פ"ב, יג) "בית נְכֹתָהּ". ולפי פשוטו הכוונה היא לבית האוצר שבו מונחים אוצרות המלך. אך במס' סנהדרין (קד), דרשו שהכוונה היא לאשתו של חזקיהו. ולכאורה יש להבין מה הקשר בין אוצר המלך לבין האישה.

וביאר המהרש"א (סו) שהאשה נקראת 'אוצר' משום 'שדרך האשה להיות צנועה באהל ובבית כאוצר'. ללמד, כי צניעות האישה מתבקשת דוקא מחמת היותה כאוצר. כי כשם שאוצר הינו דבר שאין העין שוזפתו, והרי הוא מוסתר ומוטמן מחמת ערכו הרב, כך מחמת יקרותה וכבודה יש לאישה להצטנע ולישב בביתה פנימה.

ונראה להוסיף עפ"ז, כי הנה ידוע (ע"פ ב"מ נט) 'ש'אין ברכה מצויה בביתו של אדם אלא בשביל אשתו'. וביאר ר' צדוק הכהן (פר"צ שמות, ליקוטים), שלא כל אישה מזכה את בעלה לברכה, אלא רק מי שאוחזת בדרך הצניעות. והיינו משום ש'אין הברכה מצויה אלא בדבר הסמוי מן העין' (ב"מ מב), וכאשר האישה היא בבחינת 'דבר הסמוי מן העין' וכל מעשיה והליכותיה אומרות צניעות, אזי זוכה בעלה לברכה בעבורה. אך אם איננה מקפידה כראוי על ענין הצניעות, ואינה בבחינת 'סמוי מן העין'-עין הבריות, הרי שאין הברכה שורה בביתה.

ולכן האישה נקראת 'אוצר', כי כאשר היא מתנהגת כאוצר של ממש המוסתר מעין כל, הרי שבעלה זוכה בעבורה לפרנסה טובה ולברכה במעשי ידיו, ואין לך אוצר של שפע גדול מזה.

והנה ידוע שביציאת מצרים נגאלו אבותינו בזכות הנשים הצדקניות (סוטה יא:). וכתב בספר קב הישר (פרק סב), שגם הגאולה האחרונה תהא בזכות הנשים, ולכן צריכות הנשים להיות צנועות ביותר, כדי שתבוא הגאולה בעבורן, במהרה בימינו.

מבית ההוראה

ראש כולל דרכי תורה הרה"ג אמנון לימורי שליט"א

שאלה: א כלי שנאסר ונתערב בשני כלים כשרים מה דינם? ב ואיך הדין בכלי חרס? ג ומה הדין בנתערב כלי בשר עם כלי חלב? ד איך הדין בכלי הטעון טבילה שנתערב?

תשובה: א מר"ן השו"ע ב"רד סי' קב' ס"ג פסק דכלי שנאסר בבליעת איסור שנתערב באחרים ואינו ניכר בטל ברוב ואין דנין אותו כדשיל"מ, ואף הרמ"א הסכים ונתן טעם לפי שצריך להוציא עליו הוצאות להגעילו, וכל כיוצא בזה כגון טירחה מרובה חשוב דשאל"מ ומקורם הוא מהרשב"א בתה"ב ומסתמיות דברי הרשב"א ומר"ן משמע דאין חילוק בין נתערב מין במינו כגון כלי שנטרף מעוף שנתנבל ונתערב, **בכלים שנתבשל בהם עוף בשר**, ולבין נתערב באינו מינו, וכן משמע דא"צ להמתין עד אחר שיעבור מעט לעת דהיינו כד' שעות דלא כהש"ך בס"ק ח' דהצריך להשהות הכלי שלא יהא בן יומו.

ב ואף בכלי חרס הדין כן, ואף המהרי"ל דאסר בכלי מתכות הואיל ואפשר להגעילו, והוצאות ההגעלה חשוב דבר מועט מודה בכלי חרס שאין לו תקנה דחשוב כהפסד מרובה ואין לו מתירין דבטל.

ג מסתם דברי מר"ן דלא חילק משמע דאף בנתערב כלי בשרי עם כלים של חלב בטל וא"צ להגעילו ואף בכלי בן יומו כפי שלמד הב"ח כפשט לשונו של הרשב"א ודלא כהמהרי"ן בן לב דאסר אף בנתערב כלי בשר אב"י עם כלי חלב, ובכה"ח ס"ק יז' אף שהבין כך דברי הרשב"א ושו"ע כתב לכתחילה לחוש לדברי הפר"ח דאסר בב"י ולא התיר רק אחר ששהה מעל"ע כאשר נתערב מין במינו, ובנתערב מין בא"מ אסר אף באינו בן יומו ורק בדיעבד אם כבר בישל ויש הפס"מ התיר אף נתערב מין בא"מ וב"י כיון דכן הוא דעת הרשב"א טור ושו"ע ולבש דפסקו כוותיה בסתמא וגם כי כן יש לפרש דברי הש"ך ואפשר דגם הפר"ח מודה בהפסד מרובה.

ד אם טבילת הכלים תגרום לו הוצאות ממון דוגמת כלים רבים שצריך להובילם במכונית או טירחה מרובה מותר להשתמש ללא טבילה אם היה רוב כנגד הכלים שלא טבולים. **ובאין** טירחא מרובה חייב להטבילם אך עכ"פ לא יברך, כהכרעת **ביביא** והגרי"צ צבי פסח פרנק (בשו"ת הר צבי יו"ד בג').

נימוקים

מר"ן בשו"ע יו"ד סימן קב' ס"ג כתב כלי שנאסר בבליעת איסור שנתערב באחרים בטל וברמ"א הוסיף הטעם לפי שצריך להוציא עליו הוצאות וכיוצא בזה על פי הרשב"א בתה"ב ב"ד שער ד' דף לח'.

ומקורו מגמ' בבא מציעא נג. דמעשר שני שנתערב ואיכא טירחא פטור מלהעלותו ובטל ואוכלו חוץ לים ודקדק מהך לכלי איסור שנתערב בכלי היתר **דאין** עליהם דין דשיל"מ כיון שצריך הוצאות להכשירן ואיכא הפסד, חשוב כדבר שאל"מ ובטל ומותר אף לכתחילה להשתמש של שנתערב ברוב. **והנה הא"ח** שם ד"ה עוד חלק עליו דאין להם הכחה לבד הטעם של דשיל"מ ומשום דכיון שיכול להכשירן חשיב דניכר האיסור ואין לו ביטול דגוריון הדין שהוא ברמ"א סימן צח' סוף ד' בד"ן חלק שנתבשל לתבשיל שיש בו סי' ונתבטל ואעפ"כ אסור כיון שיכול להקפואו והחלב יקח חשיב כניכר האיסור ולא בטיל] ועוד הקשה דדין ביטול יבש ביבש חד בתרי דבטל כמובא בסימן קט' הוא רק מין במינו דליכא טעמא, אבל תערובת מין בא"מ נו"ט ואסור, ובאמת בתשובות מהר"י בן לב הביאו הב"ח, מחלק בין נתערב מין במינו דבטיל לבין נתערב מין בא"מ דלא בטיל אף באב"י דגוריון אטו ב"י ומבואר שכן למד ברשב"א, אך הב"ח הקשה עליו דהרשב"א לא חילק וסתם להתיר אף בא"מ ואף בכלי בשר וכלי חלב. נרק שהחמיר להסיר כלי אחד כחומרת המהרי"מ אמנם הפרמ"ג (שפ"ד ס"ק ח') הקשה על הב"ח דעכ"פ כשיבשלם יתן טעם ואין בטיל ברוב, ותיריך דלא שכיח לערבם ביחד רק כתב הפרמ"ג דראוי שיהא סי' והפר"ח החמיר כמהרי"ל מטעם שהאיסור ניכר ע"י קפילא שיכול ליטעם ולא שייך ביטול בניכר האיסור.

המהרש"ל נמי הסכים עם **הרשב"א** דבטיל ולא מטעמא דצריך הוצאות אלא דחשיב דבר כאל"מ לפי שהמתיר לא יבוא מאילו רק אם יגעיל ויעשה מעשה וחשיב באל"מ כי אף שישנה לאחר ב"י נאסר הכלי בשימוש וההיתר לא בא מאילו, והש"ך הסיק שיש לחוש לשיטת המהרי"ל דמקום שאין הפסד מרובה להגעיל חשיב יש ל"מ וכן יש להשהות ולא יהא ב"י.

ובעצם חומרת המהרי"ל יוצא קולא בכלי חרס כי שם אין לו תקנה בהגעלה וחשיב הפס"מ.

והש"ך אף דפסק כרשב"א ורש"ל דחשיב אל"מ ובטיל מ"מ כתב דאין להשהותם זמן רב אל"כ כיבשיר כולם כיון דאף דחשיב יבש ביבש ובטיל, הא קי"ל בסי' קט שאסור לאוכלן ביחד וגם כאן יש חשש שיתערב הבטביל שמתבטל בכל התערובת יחד ולכן מספק וחשש זה הצריך שלא להשהותם זמן רב אלא להגעילם.

בענין השאלה בדיון כלי הטעון טבילה שנתערב האם חייב להטביל כולם או לא עיין להגרעי"י שליט"א (ובי"א ח"ב סי' ט אות ג') דצי"ן להגר"י חיים פלאגי בספרו רוח חיים (סי' קכב' ס"ק א') דאם נתערב כלי הטעון טבילה בכלים אחרים חייב טבילה ואין ביטול לפי שיש לו מתירין, ואין לו הפסד להטבילן ובדיון חיוב טבילת כלים אם הוא מהטורה יש לדייק כדעת מר"ן סי' קכ' ס"ק יד' דפסק דאין ליסמוך על קטן אפילו שיש לו דעת ההבנה בטבילת כלים לפי שהוא חיוב דאורייתא ומקורו מתה"ד סי' רנו' ועיין שם בס"ק י' דהרמב"ם ס"ל דהוא חיוב דרבנן (בפי"ז מאכא' ה"ה והלכה ו') וכתב דלא מברך על טבילת כלים לשיטתו דס"ל דהוא דרבנן ולכן במי שמישכן כלי של גוי דהוי בעייתא דלא אפישטא בגמ' ע"ז עה: פסק דלא חייב להטביל וכן למדו דבריו ריטבי"א ור"ן שם, ועכ"פ הסיק היב"א להלכ' בס"ק ד' דכיון דאיתחזק איסורא יטבול בלי ברכה

ויש להוסיף דאם יש טירחא מרובה להטבילן חשיב כמי שצריך להוציא הוצאות ופטור מטבילה ומצאתי כך מפורש בספר טבילת כלים (עמוד קיח') ומסתבר דבהא ליכא מאן דפליג.

מבית החדר

הרב שחר בן דוד שליט"א

שאלה: - איסור שנפל לקדירה ופגם את התבשיל במקצת, בכמה בטל?

תשובה: - איסור שנפל לתבשיל ופגמה במקצת, והרוב בתבשיל ממין ההיתר והמיעוט ממין האיסור, בטל ברוב לכו"ע, ואם הגדיל האיסור מידתו של התבשיל ונהנה משבח הגדלת המידה יותר ממה שהאיסור פגם נחלקו בזה הרשב"א דס"ל דבטל ברוב, והר"ן דס"ל דבעי 60 או שיפגם בתבשיל **לגמרי**

ולדינא יש מתירים רק בהפסד מרובה או שעת הדחק אך להלכה נקטינן דאף בהגדיל מידתו בטל ברוב.

באורים ונימוקים

א - **מתני** (ע"ז סה): כל שבהנאתו בנותן טעם אסור (שנהנה בטעמו של האיסור, דהיינו נותן טעם לשבח. רש"י ד"ה כל) כל שאין בהנאתו בנותן טעם מותר כגון חומץ שנפל ע"ג גריסין (דנותן טעם לפגם הוא מותר, רש"י ד"ה כגון). **ובגמ'** (שם סו): מאי טעמא (דנטל"פ שרי) דתניא לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה, ודרשו חכמים, שכל נבלה הראויה לאכילה לגר קרויה נבלה ואסורה באכילה, אך נבלה שאינה ראויה לאכילה לגר וכגון שהסריחה או אינה קרויה עוד נבלה, ואיסורה בטל, ומכאן למדו דנותן טעם לפגם מותר.

ב - **והנה כ' רש"י** (שם סו. ד"ה כל שאינה חסירה) דאינה נאכלת לאו דווקא אלא כיון דפגמה קצת מיקרי אינה נאכלת, ע"כ, **והר"ן** (לב). **והרשב"א** (תורת הבית הארוך ב"ד יט.) הביאו ראיה לדברי רש"י מהא דאמרין דקדירה שאינה בת יומא דקרינן לה נותן טעם לפגם ואף שאינה פוגמת את התבשיל באופן שאינו ראוי לאכילה מ"מ מקרי נטל"פ, וכן בקדירה **בת יומא** ג"כ אמרין שם בג"מ דא"א שלא פגמה קצת, וכו'... **והוסיפו הר"ן והרשב"א** דאף שלמדנו את הדין של נותן טעם לפגם דמותר מנבילה, והרי מנבילה בעינן שתיפגם **לגמרי** מאכילת הגר, וא"כ איך הכא בקדירה מתירין בנפגמה **קצת**, תירץ **הר"ן** דטעמא דנבילה בעינן שתיפגם לגמרי הוא מפני שנאכלת בפני עצמה, משא"כ באיסור תערובות שהולכים בו אחר **תנינת הטעם**, אזי כל שפוגם את התבשיל אפי' קצת מ"מ מותר, שהרי אינו נותן טעם אלא אדרבא הוא פוגם את התבשיל ומצטער הוא באכילה אף בפגימה קטנה זו, כמו הגר שמצטער מנבילה שנפגמה לגמרי.

אלא שאכ"כ **כתב הר"ן** שצריך לברר איך לומדים דין זה **דפגום קצת דשרי מנבילה**, ולכן כתב לבאר הדלימוד מנבילה הוא דכמו שנבילה שכבר לא ראויה לגר, לא אסרתה התורה משום שכבר אין הנאה באכילת איסור זה שהרי הוא כבר פגום ונאף שקודם שהסריחה הנבילה היתה ראויה לאכילה וחל עליה האיסור, מ"מ כשניפסלה לאכילה גם לגר, אזי פקע ממנה האיסור, שהרי האדם מצטער באכילתו ממנו, אזי גם באיסור שהוא נותן טעם בהיתר (ע"י תערובת) וטעם האיסור הוא פגום, אזי אין האדם האוכל נהנה מן האיסור אלא מצטער עליו וכיון שכן אזי אפילו בפגימה **קצת** ג"כ שרי.

ולפי מהלך זה חידש הר"ן דאם על ידי תערובת האיסור הפגום בהיתר, זה גרם להגדלת מידת האוכל, והשבחה זו של הגדלת המידה עולה על פני הפסד פגימת הטעם נמצא דאינו מצטער בתערובת זו אלא הוא נהנה במה שהאיסור הפגום הגדיל מדת האוכל, אזי בזה התערובת אסורה, עד שתיפסל לגמרי כמו מנבילה.

ג - **והרשב"א** (שם) כתב דכל מה שאמרנו **דפגימה קצת** מנהי זה דוקא שנתערב איסור מועט לתוך היתר מרובה, אך אם האיסור (הפגום) היה ממין הרוב וההיתר היה מועט או אפילו מחצה על מחצה, בזה מסתבר שלא אומרים נותן טעם לפגם מותר אלא עד שיפגם לגמרי מנבילה לגר, **ומתבאר מהרשב"א** דכל שמין ההיתר הוא הרוב והאיסור הפגום הוא המיעוט שרי ואף אם יגדיל מידתו לית לן בה, ודלא **כהר"ן**.

והפרי מגדים (יו"ד קג' משב"ז ס"ק א') ביאר בדעת **הרשב"א** דמנבילה לומדים רק לענין איסור שהוא בעין דאם נפגם לגמרי מאכילת אדם פקע האיסור ממנה, אך דין של תערובת אין למדין מנבילה אלא **מסברא** שכל מה שאמרנו דטעם כעיקר זה דוקא בטעם שהוא מושבח, אך בטעם שהוא פגום אפי' שפגום רק במקצת שרי. אך **הר"ן** ס"ל דהכל נלמד מנבילה וכמו שנתבאר לעיל דבריו, ע"כ.

ד - **והשו"ע** (יו"ד קג' ס"ב) כתב דלא בעינן שיהא פגם גמור אלא אף אם נפגם קצת שרי ולא אוסר התערובת הוא ה"ח הביא דברי הרשב"א בשם "ויש מי שאומר" דכל שמין ההיתר הוא הרוב שרי.

ואח"כ הביא דברי הר"ן בשם "ויש מי שחוכך" דאם הגדיל מדרתו מחמת האיסור ויש לו שבח בהגדלת המידה יותר מן הפגימה אסור עד שיפסל מלאכול לאדם, ע"כ.

ויש לעיין האריך דעת השו"ע הכא דהרי בעלמא קי"ל דיש ויש הלכה כיש אומרים בתרא אלא דהכא שמא יש לומר דכיון דהיש בתרא כתבו בלשון יש מי שחוכך אפשר דשאני...

ובכף החיים (קג' ס"ק יז') הביא משם **הזיכחי צדק** (אות יב') דלענין הלכה אם הוא הפסד מרובה או שעת הדחק יש לסמוך על סברא ראשונה (הרשב"א) ולהתיר, ע"כ, (והיינו בהגדיל מידתו) אך **ביביע אומר** (ח"ח יו"ד סימן יד' אות ט') כתב דנקטינן כדעת הרשב"א דמאחר שדעה שניה נאמרה בלשון ויש מי שחוכך" אלמא דלא פשיטא ליה להחמיר ושכן כתב בספר בית אברהם, יעו"ש.

משל ונמשל בענין עקידת יצחק

בפרשתנו מובא ניסיון העקידה שהלך אברהם אבינו לעקוד את יצחק בנו על גבי המזבח לכבוד ה' יתברך... הנהגה אם נתבונן בפס' הראשון של פרשת העקידה נראה דבר מעניין שלכאורה אינו מובן והוא שכשהתורה באה ליחס את ניסיון העקידה במקום לייחסו ליצחק היא מייחסת אותו לאברהם שנא' "והאלוקים ניסה את אברהם" (כב', א') ולכאורה זה פלא ואם תאמר שהרי גם לאברהם זה ניסיון שמקריב את בנו עדיין קשה דסוף סוף יצחק הוא זה שעולה ע"ג המזבח להקריב נפשו לכבוד ה' יתברך?

וכדי להבין הדבר נקדים במשלו הנפלא של בעל פקודת המלך:

מעשה בשני חברים אהובים שכל אחד מהם היתה נפשו קשורה בנפשו של השני אך התגוררו השניים בשתי ארצות שונות ותחת שתי ממלכות שונות. לימים פרצה מלחמה בין שני המלכים וממילא נוצרה הפרדה בין החברים, לא יכל אחד מהם לשאת את הפרידה והתנגב לעירו של חברו הדבר נודע למלכות הוא נתפס ודנו אותו למוות כדין מרגל. התנפל האיש לפני המלך ביקש רחמים ואמר: אנא מבקש אני ממכם שתמלאו בקשתי האחרונה סוחר אני וסוחרים רבים חייבים לי כסף ובני ביתי אינם יודעים מכך אם לא אלך יאבד כל ממוני ואשתי ובני ביתי יהיו עניים די בכך שאשתי תתאלמן ובני יתייתמו ואל להם לסבול עוני ומחסור. תנו נא לי חודש ואז אשוב ותהרגוני. צחק המלך ואמר הן מדינתך מדינת אויב ואם לא תחזור ממני אבקש אותך? אמר האיש יש לי חבר טוב במדינתך הוא יהא ערב לשובי צויה המלך להביא את חברו ושאלו האם מסכים לעצתו, הנהן בראשו ומיד המלך שחררו ועד שובו חבשו בבית מאסרו. והנה היום האחרון הגיע וחברו אינו מופיע הוציא המלך את חברו מבית מאסרו וצויה להעלותו לגרדום והנה כאשר באו להניף חרב הגרדום נשמע צעקה הפסיקו הפסיקו בעיניים תמהות ראו כולם והנה החבר המרגל מפלס דרכו בין ההמון עולה אל הגרדום ושם ראשו תחת החרב אך חברו לא הסכים לזוז ורצה למות במקומו תמה המלך ומיד ביקש לדעת מה מתרחש פה. התחיל לשאול ושניהם פה אחד ענו: דע לך המלך שאהבתנו כה עזה עד שאם אחד מאיתנו ימות לא יהיו חיי הנשאר חיים וא"כ מוטב לכל אחד מאיתנו למות ברגע אחד ולא לחיות חיי בדידות וגעגועים במשך כמה שנים. השתאה המלך לתשובתם וביטל גזר דינם.

והנמשל הוא ממש כפתור ופרח - הניסיון של יצחק היה מאוד גדול אבל עם כל זה ניסיונו של אברהם היה יותר גדול כיון שיצחק ניסיונו היה רק לשעה אבל אצל אברהם הניסיון יתמשך עד סוף חיינו שבנו היחיד שגודל לאחר הרבה שנים ולא עוד אלא שבו הקב"ה הבטיח כי ביצחק יקרא לך זרע הכל כבר יהיה איננו ולכן אין פה שום פלא במה שכתבה התורה שהניסיון הוא של אברהם.

"בא לטמא פותחין לו בא לטהר מסייעין לו" (מס' ע"ז נה).

אמר ר"ל מאי דכתיב "אם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן" אם אדם בא לטמא פותחין לו זאת אומרת מניחים לו להטמא ואין מונעים אותו מכך וכמו שאומר הפס' אם ללצים הוא יליץ שמניח להם הקב"ה להתלוצץ ואינו מונעם ואילו אדם הבא ורוצה לטהר מסייעין אותו וכמו שאומר הפס' ולענוים יתן חן שהקב"ה לא רק מניח להם בכך אלא אף נותן להם חן.

והבן יהוידע- ביאר דבריו של ר"ל על פי מעשה שהיה בשני יהודים שירדו אל הים להגיע למקום יעדם אך טעו בדרכי הים ובעקבות טעותם והתארכות ימיהם בספינה המזון שהכינו לדרכם נגמר. לאחר טלטולים מרובים הגיעו לעיר שכולה נוצרים באותו זמן היתה בעיר שעת שמד והנוצרים הרגו כל מי שלא קיבל עליו דת הנצרות ואכן יש מהם שהמירו דתם לאונסם אך שמרו את יהדותם בצנעה בתוך ביתם, אותם שני יהודים שהגיעו אל העיר נכנסו ונפרדו כל אחד לבית אחר בכדי להשביע רעבונם אחד מהם נכנס לאחד מהבתים וקיבלו בעל הבית ופתח לפניו שולחן כל טוב לאחר שסיים סעודתו ובא ללכת ניגש להודות למארחו אמר לו בעל הבית בטוח אני שבתוך לבך אתה מצטער מדוע אכלת מאכלות אסורים אבל דע לך שיש לך אבא למעלה שאוהב אותך כי גם אני יהודי כמותך שמח היהודי מאוד ויצא לדרכו עם חברו, בדרך סיפר לחברו את אשר ארעו שלאחר שאכל הוברר שמארחו היה יהודי כמותו הצטער מאוד חברו מדוע לו הקב"ה לא זימן מארח יהודי אלא נוצרי שהאכילו נבילות וטריפות ומדוע זה מה שעלה בגורלו, כאשר חזרו לעירם הלך אותו יהודי שנכשל ושאל את הרב מדוע לו לא נעשה נס כמו חברו שאלו הרב האם מימך אכלת דבר איסור מרצון? הודה ואמר אכן כן פעם אחת הלכתי בעיר ונפגשתי בקבוצה של נוצרים שהיו אוכלים והזמינו אותי וישבתי עימם לאכול אמר הרב עכשיו הכל מובן חברך שמעולם לא הכניס דבר איסור לפיו מרצון אז גם בעת אונס הקב"ה שומר עליו לבל ישל אונסם אתה שמרצון כן הכנסת דבר איסור לפיך בשעת אונס מדוע שהקב"ה יעזור לך? ! ולכן לא נעשה לך נס כחברך הנה מה שאמרו "בא לטמא" היינו אם כבר טימא עצמו במזיד פעם אחת הנה אח"כ שהוא אנוס "פותחין לו" והיינו שפותחים לפניו מקומות טובא שייכנס שם ויטמא עצמו במאכלות אסורות אבל "הבא לטהר" שלא בשעת אונס אז כשיגיע לזמן אונס מסייעין אותו שלא ישל במאכלות אסורות. ועוד מובא דאם רצון האדם לתורה ולמצוות הוא אמיתי בלב שלם אז משפיעין לו מן השמיים יותר חשק וכיסופין שיהיה מוסיף והולך ולכן עיקר העבודה שעל האדם להכין עצמו ברצון אמיתי ואז אף שעדיין נפשו לא טהורה כרצונו וכבקשתו מ"מ קודשא בריך הוא יודע מחשבות לבו של אדם עד כמה רצונו עז להתקרב אליו ואז מן השמיים מסייעין להוציא מחשבתו אל הפועל וזהו הבא לטהר מסייעין אותו.

מועד במועד

מהלכות טבילת כלים (ב')

הרב ראובן בן משה שליט"א

סוחר הקונה כלים מהגוי כדי למוכרם לאחרים, אין הכלים מתחייבים בטבילה עד שיגיעו לרשות הקונה, ולכן בחנות שיש בה מקוה לטבילת כלים צריך להיזהר שלא להטביל את הכלים אלא לאחר שעשה הקונה קנין המועיל ועברו הכלים לבעלותו. ואם הטבילים קודם צריך לחזור ולהטבילים ללא ברכה. ומותר לסוחר להשתמש בהם שימוש עראי ללא טבילה.

- כלים שנקנו כדי להשתמש בהם שימוש מסחרי של סעודה כגון בית מלון, מסעדה, קפיטריה וכדו' וכן כלים שנקנו כדי להשכירם לאחרים, יש מח' האם גם הם נחשבים ככלים העומדים לסחורה - כיון שנקנו ע"מ להרוויח על ידם ממון בדרך של אכילה, או שנחשבים ככלי אכילה רגילים כיון שבפועל הם מיועדים לאכילה. ולכן צריך להטבילים בלא ברכה. אמנם המתארח במקום כזה יכול לאכול ולשתות שם אף אם יודע שלא הטבילו את הכלים (הליכות עולם ח עמ' רנא).
- מהתורה אין חייבים בטבילה אלא כלי מתכות בלבד וכמאמר הכתוב (במדבר לא כב) "אך את הזהב ואת הכסף את הנחושת את הברזל את הבדיל ואת העופרת" ובכללם סוגי המתכות הקיימות כיום כגון פלדה נירוסטא ואלומיניום. והוסיפו חכמים לחייב בטבילה גם כלי זכוכית מפני שדומים למתכות בכך שאם נתקלקלו אפשר להתייבם ולחזור ולעשות מהם כלים. ובכלל זה כל סוגי הזכוכית אף הדחוסים כגון המיוצרים ע"י דורלקס פיירקס וכו' וכן כלי קריסטל נכללים בגזרה זו. וכמו כן כלים העשויים מזכוכית חלבית (אטומה) הדומים מאד לכלי חרס כמו כלי ארקרוק, ארקופל וכדו' גם הם חייבים בטבילה מדרבנן.
- נחלקו האחרונים בכלי פלסטיק גומי ניילון ובקליט, האם דינם שווה לכלי זכוכית, מכיוון שיש סוגים ממשפחת הטרמו-פלסטי, שאם יותכו אפשר לעשות מהם כלים שוב, וא"כ גם הם נכללו בגזרה של הזכוכית. או שמכיוון שלא היו כלל בזמן חז"ל, לא נאמרה בהם הגזרה של הזכוכית. הכרעת רוב האחרונים ובכללם מרן הגר"צ א"ש וכן מקובל ממרן הזו"א שאין צורך להטביל כלי פלסטיק כלל. ומרן הגר"צ יוסף שליט"א בשו"ת יהודה דעת (ח"ג מע' קצג) הוסיף, שהמחמיר להטבילים (בלא ברכה) תבוא עליו ברכה. אמנם בכלים הנ"ל שהם ממשפחת הטרמו-סטי, שאם יותכו א"א לחזור ולהשתמש בהם, ודאי שאינם בכלל בגזרה ואין צורך להטבילים כל עיקר.
- כלים שעשויים מאבן, חרס, חרטינה, קרמיקה, עץ, נייר או קרטון פטורים מטבילה.
- כלי חרס וכדו' המצופים במתכת מבפנים ומבחוץ צריך להטבילים בברכה. ואם מצופים רק מבפנים מטבילים בלא ברכה. וטוב להחמיר גם אם מצופים רק מבחוץ להטבילים בלא ברכה. ובכלים גדולים המצופים שיש טירחא מרובה להטבילים כתב הב"ח (ש"ב מטות ח) שנהגו שלא להטבילים, ובהליכות עולם (ח"ח עמ' רס"א) כתב שטוב שיעשה בהם העצה של נתינה לגוי ויחזור וישאל ממנו.
- כלי פורצלן והם חרס המצופה זכוכית דקה, כיון שא"א להתייבם ולחזור ולעשות מהם כלים אינם טעונים טבילה וכן כתב מרן הגר"ע שליט"א שכך נהגו בני ספרד. וכ"ד מרן הגר"צ א"ש זצ"ל. ויש הנוהגים עכ"פ להטבילים בלא ברכה.
- כלים המורכבים מחלקים שחלקם מחויבים וחלקם פטורים, אם החומר החייב הוא מעיקרו של הכלי או שנוגע באוכל וכגון טרמוס זכוכית המכוסה בפלסטיק, חייב בטבילה בברכה. ומטבילו כשהוא מחובר ושלם ולא בחלקים. ואם החומר החייב אינו מעיקר הכלי פטור.

לחם

"ואקחה פת לחם" (בראשית יח, ה)

הנאת אכילתו ושבועה ממנו בלתי אפשרית אם לא על ידי טחינה וכסיסה לחלקים דקים על ידי השיניים ולעיסתו בכדי שיתעכל טוב במעיו של האדם...
בכך נמשלה בו התורה שהיא מוון רוחני לנפש האדם הלומדה ככתוב (משלי ט, ה): "לכו לחמו בלחמי" הקליטה והשובע בה היא כאשר לומדה בעמקות וסברה לדעת את טעמיה והלכותיה לדמות נושא אחד למשנהו ולהוציא סברא מחודשת וכן בדבר הלכה לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא ובכך פרטי הידיעות מתיישבות בטוב טעם במוחו ומקבל סיפוק רב מלימודו ומרגיש שובע רוחני לנפשו וגופו.

עפי"ו אלפי ישראל - הצומח

העלון מוקדש לעילוי נשמת:

- הרב מרדכי צמח בן מוזל זצוק"ל * המנוח פרץ בן מסעודה ז"ל * שמעון בן עיישה ז"ל * אליהו בן יצחק ז"ל * אפרים בן גורג'יה ז"ל * מורי יהוא בן שוריה ז"ל * יחיאל זכריה בן אברהם ז"ל * שושנה שמעה בת סעדה ע"ה * רחל חיה בת שרה ע"ה * שרה בת מרים ע"ה * עליזה ליוה בת רחל ע"ה * אורית בת חביבה ע"ה * לאה בת מרים ע"ה * רינה בת סעדיה ע"ה * ברכה בת שמעה ע"ה * מולה בת תותה ע"ה * ת.נ.צ.ב.ה

רבי אברהם אזולאי זצ"ל

ביום כא' מרחשון חל יום פטירתו של המקובל האלקי ר' אברהם אזולאי זצ"ל בעל היחסד לאברהם, סבו של רבינו החיד"א זיע"א. הרב נולד בשנת ה'ש"ל בפאס למשפחת חכמים מקשטיליה שגורשה מספרד. בילדותו שקד על לימוד התורה וגדל בין החכמים בעירו, אך לאחר שהחלו להצר ליהודי פאס ובכל יום מתו רבים החליט לעלות לארץ ישראל. בדרכו לארץ ישראל האניה טבעה, ר' אברהם ניצל ולזכר הנס שאירע לו עשה את חתימתו דוגמת אוניה. בהגיעו לארץ ישראל בשנת ה'ש"ס התיישב בחברון אך בשנת ה'שע"ט החלה מכת דבר ור' אברהם נמלט עם משפחתו לירושלים. לאחר שהחלה מגיפה גם בירושלים נדר כי אם ה' יעשה עמו חסד ויחיוו לחברון יכתוב ספר מכל החידושים שאסף במשך חייו. בהגיעו לעיר עזה המגיפה נעצרה ור' אברהם החל לחבר את ספריו "בעלי ברית אברהם" ו"חסד לאברהם" כהודאה להשי"ת שהצילו ועשה עמו חסד. נסע יחד עם ר' צמח לדמשק להשתטח על קברו של ר' חיים ויטאל, ולאחר שעשו ייחודים ר' חיים ויטאל נתן להם רשות לחפור בקברו ולהוציא את הכתבים שצווה לגנוב בקברו. באחד הימים בשנת ה'ת"ד הגיע הפחה מאיסטנבול (טורקיה) להתפלל במערת המכפלה, מרוב סקרנותו לדעת מה יש במערה הרכין את גופו וחרבו היקרה נפלה למערה. הפחה צוה את אנשיו להביא את חרבו אך כל מי שהורידו בחבלים למערה פרחו נשמתו. לאחר שראה זאת הפחה צוה על היהודים להשיב את חרבו והגורל נפל על ר' אברהם. מיד טבל במקוה, לבש תכריכים וישב כל הלילה עם אנשי חברון ללמוד קבלה. עם שחר נכנס לפתח המערה, השיב את החרב לפחה ונכנס לראות את תוך המערה. בהיכנסו נעמד מולו אדם שהזדהה כאליעזר עבד אברהם והודיעו שימתין עד שיבקש את רשות האבות להכניסו למערה, האבות נתנו רשות וכאשר ראה ר' אברהם כי זהו גן עדן לא רצה לצאת, האבות אמרו לר' אברהם כי כעת עליו לצאת אך מחר ישוב להיות עמם. ר' אברהם יצא וכל אותו לילה דרש לחבריו בתורת הקבלה והסוד, למחרת-יום שישי עם שחר טבל במקוה לבש תכריכים קרא קריאת שמע ונשמתו יצאה.

בשורה משמחת ללומדי התורה ושוחריה

ב"ה יפתח בקרית עקרון בר"ח כסלו הבעל"ט כולל יום מלא לאברכים ללימוד עיוני בתלמוד ובהלכה ולמבחני הסמכה לרבנות הראשית כולל "שערי בינה"

וכן מסגרת לבעלי בתים שחשקה נפשם בתורה ורצונם להתקדם בלימוד בחברותות ובקבוצות קטנות, החל מיסודות הגמרא והמפרשים, עד לידיעת ההלכה בבחינת לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא. קימת אפשרות למילגה לרציניים - המוסד מוכר לצורך גמולים של משרד החינוך. בני העיר וסביבותיה המעוניינים להצטרף או לברו פרטים נוספים: 08-9452903, 052-5111550 בברכת התורה ולומדיה, מוסדות "דרכי תורה" רחובות

הרב יוסף אנקרי שליט"א

יודעת כי שלום אהלך

למה צריך להוציא חמה מנרתיקה ?

מדנו מאברהם אבינו שיש להקדים קבלת אורחים לקבלת פני שכינה. השאלה הנשאלת, איך אברהם למד שכך הדרך הנכונה ? שהרי הדבר תמוה ביותר. מה עוד, שניראו לו כערביים שמשתחווים לעפר, ואיך יתכן הדבר להקדימם ? האור החיים הקדוש מסביר כך: אם היה נכון להקדים פני שכינה לאורחים, לא היה צריך להוציא חמה מנרתיקה כדי שלא יבואו אורחים, הרי גם אם היו באים היה פטור מלקבלם, כי לקבל פני שכינה קודם לקבלת האורחים. לכן הוצאת חמה מנרתיקה (נס) בא כדי ללמד את אברהם ע"י התבוננות בבריאה, שקבלת אורחים קודמת לקבלת פני שכינה. ועם כל זאת עדיין לא באנו לידי מנוחה בדבר הזה, שהרי סוף סוף אין דבר גבוה יותר מקבלת פני שכינה, ואיך ל"הודעה עקיפה" כזאת הגם שהיא נס, תיהיה ראייה חזקה מספיק, לשנות דבר שמסתבר שאינו כך ? אלא שאברהם אבינו אחר שנימול עלה למדרגות גבוהות מאוד, ("פתח האהל לאור היום"), עד שהיה עלול להתפשט מגשפיות לחלוטין. לכן היה צורך שיביט במלאכים שהוגשמו (כערביים) כדי למנוע התפשטות מוחלטת, שפרושה "מיתה". (כי "לא יראני האדם וחיו"). ואם כך הדבר פשוט, ממה נפשך: אם התפשט להגוף לחלוטין הרי ימות חלילה, ואז הרי אינו חייב במצוות כלל. ("במתים חופשי"). לכן היה חייב לקבל פני האורחים כדי להשאר במצב שחייב במצוות, כדי שיוכל לקבל פני השכינה בעודו חי.

מהנעשה בבתי מדרשנו

- בכולל "דרכי תורה" נפתח זמן חורף בשיחה מיוחדת ומאלפת של נשיא המוסדות הרה"ג ישראל מחפץ שליט"א, ששוחח על גדול ערך וחשיבות עמל התורה. בזמן הזה ממשכים לעסוק בכולל בהלכות איסור והיתר בעמל ושקידה רבה תחת שרביטו של ראש הכולל הרה"ג אמנון לימואי שליט"א.
- בכולל "שערים המצויינים" בראשות הרה"ג רונן גולן שליט"א מצויינים בסיפוק רב את סיום לימוד הלכות מוקצה שבהם עסקו מתחילת ייסוד הכולל בזמן קיץ האחרון עד לשבוע שעבר. כמקובל בכולל ובכלל המוסדות נלמדו ההלכות החל מסוגיות הגמרא ושיטות הראשונים עד לשו"ע ומשנ"ב. האברכים נבחנו בהצלחה על ההלכות, וב"ה מתחילים בימים אלו לעסוק בהלכות שהיה חזרה והטמנה.
- במוסדות "דרכי תורה" נערכים לקראת ייסוד הכולל השלישי במספר כ"ה. הכולל יפתח בקרית עקרון ויקרא בשם "שערי בינה", ובראשו יעמוד המו"צ הרה"ג אביחי יששכר שליט"א הידוע בעומק עיונו והיקף ידיעותיו בתלמוד ובהלכה, ואשר רבים נצרכים לפסיקותיו.

© כתובת המערכת: רח' מרגולין 12, רחובות טל' 08-9452903. פקס: 08-9452903. דוא"ל: salami1@bezeqint.net

שאלות לבית ההוראה: ראש כולל דרכי תורה: הרה"ג אמנון לימואי שליט"א • 052-7656488 הרב אביחי יששכר שליט"א • 050-4130321 מפעילויות ביהמ"ד: כוללי יום לאברכים מצויינים • בימד להוראה לרבנות • כולל ערב • כולל הדף היומי • הנצחה לענ הנפטרים. תרומות בעבור מצות החזקת התורה וכן להקדשות והנצחות בעלון ניתן להפקיד בבנק הדואר ח-ת 8795528 דרכי תורה